

د عيسوگۍ په جلسه كښې د باچا خان تقرير

اداره

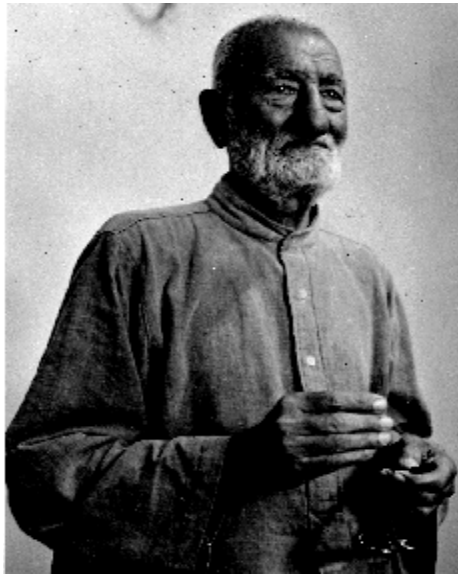
قومونه همپشه د خپل ملك د فائدي دپاره د اسلام د ترقي دپاره صبر اختياروي. نو تاسو له پكار دي چې تاسو هم په ظلم صبر وكړئ او په خپل استقلال كښې فرق رانه ولئ. تاسو قرآن شريف وگورئ، خدائے پاك فرمائي چې زه د هغه خلقو ملگره يم چې خوك صبر اختياروي. زه د عيسوگۍ په واقعه خفه نه يم او خكه خفه نه يم چې په دنيا كښې كومو خلقو او حكومتونو ظلمونه كړي دي، هغه خلق او هغه حكومتونه ډېر زرتباه شوي دي، په يو حكومت كښې چې ظلم خومره زياتېږي، هغه هومره هغه حكومت زرتباه كېږي او ظلم چې خومره كمېږي هغه هومره د هغه حكومت ژوند اوږدېږي، تاسو ته معلوم نه دي چې په دې ملك كښې ډېر حكومتونه قائم شوي دي خو چې هغوي ظلم اختيار كړو نو نن ئې نوم او نخبه هم نشته. خه وخت چې هغوي ظلمونه شروع كړل نو خدائے پاك هغوي تباہ او برباد كړل. زه خو وايم چې دا قسم مصيبتونه په مونږ د خدائے له طرفه يو امتحان او ازمېښت دے او خدائے پاك همپشه په خپل مخلوق داسې د ازمېښت وخت راوړلي. په دې وجه زه غواړم چې پرېږده چې پېرنگيان، خانان او د هغوي نوكران ظلمونه وكړي، د ظلم مزه لنډ وي، زما خيال دے چې نن زه خدائي

اكثرو وروڼو ته به معلومه وي چې په تېرو ورځو كښې د تنگي ميرعالم خان او د هغه نوكرانو د خپلې باندې "عيسوگۍ" خدائي خدمتگاران صرف په دې گناه وهلي وو چې هغوي خدائي خدمتگاري كوله او ميرعالم خان دوي منع كول چې خدائي خدمتگاري پرېږدئ، د دې واقعه نه د صوبې په ټولو قومي خادمانو كښې يوه عامه بې قراري پېدا شوې ده او د واقعه په دوېمه ورځ په عيسوگۍ كښې يوه عامه جلسه وشوه په هغې كښې په زرگونو خدائي خدمتگار شريك شول او فخر افغان صاحب دا تقرير وفرمائيلو. (جون ۱۹۳۸).

خويندو او وروڼو تاسو ته معلومه ده چې نن دلته مونږ ولې راجمع شوي يو، دا خبره پته نه ده او ټولو ته معلومه ده چې د عيسوگۍ غريبانو خدائي خدمتگارانو سره ظلم زور او زياتې شوم دے. مونږ دلته د هغوي د همدردۍ دپاره جمع شوي يو. دا زمونږ راجمع كېدل خه نوې خبره نه ده او پروڼ چې په عيسوگۍ كښې خه شوي دي دا د تعجب خبره نه ده. د دنيا تاريخ د غم او تكليف نه ډك دے. قومونه همپشه د آزادۍ حاصلولو دپاره تكليفونه زغمي او مصيبتونه تېروي. زه منم چې صبر ډېر گران دے، ظلم برداشت كول آسان كار نه دے، ولي

ته تيار نه وي نو هغه دې قرار كښېني او تماشه دې كوي چې خدائے خه كوي.

دوېمه وعده زمونږ دا وه چې مونږ به خدائي خدمتگار يو، مونږ له خپل گربوان كښې كتل پكار دي چې مونږ د خدائے د مخلوق كوم خدمت وكړو؟ بل خدائي خدمتگار هغه سره دے چې هغه چې خه كوي د خدائے دپاره ئې كوي. لېكن زه وينم چې په مونږ كښې پرې دي، جنبې دي، خوك وائي زه كرنبل نه شوم، خوك ژاري زه صدر صاحب نه شوم، خوك فرياد كوي زه ناظم صاحب جوړ نه شوم دا خو خدائي خدمتگاري نه شوه، دا خود عهدو خدمتگاري ده، د دښمنانو هم دا كوشش دے چې ستاسو كور وران كړي په تاسو كښې پرې جنبې او دلې پېدا كړي.

د دې غرض دپاره ئې په مونږ كښې داسې خلق رادننه كړي دي چې هر وخت په عهده جگړې كوي، ولې چې هغوي ته دا معلومه شوې ده چې خدائي خدمتگارو ته د بهر نه مونږ هېڅ نقصان رسولے نه شو، بلكې چې هغوي په دې كوششونو كښې فېل شو نو دا طريقه ئې خوښه كړه، دې دپاره اې ورونيو! هونښيار شے، راوښي شے او د خپلې ذمه واري نه ځان خبر كړئ، كه چرې تاسو خپله فائده نقصان او دوست دښمن وپېژندل خو ستاسو كور به آباد شي او كه چرې تاسو غفلت

خدمتگارو ورونيو سره، خانانو سره او انگرېزانو سره يو شو رښتيا رښتيا خبرې وكړم. تر اوسه پورې په بوسو كښې اوبه تللې خو نورې په بوسو كښې اوبه پرېښول پكار نه دي، صفا صفا وئيل پكار دي، زه غواړم چې خدائي خدمتگاران هم پوه شي. پېرنگيان او خانان هم خبر شي. اول خدائي خدمتگارانو ورونيو ته وایم چې ستاسو به ياد وي چې تاسو د خپل خدائے سره وعده كړې وه چې مونږ

به پره جنبه، ترېگني، دشمني د ناحقې گواهي مقدمې او زور ظلم زياتے نه كوو او كه په مونږ خوك ظلم كوي مونږ به صبر كوو. زه نن هغه وعده تاسو ته يادوم، تاسو له پكار دي چې په خپله وعده پابند اوسئ، زما يقين دے چې د پښتون نه زيات بهادر قوم به ډېر كم وي ولې سره د دې پېرنگي له تاسو نه دا ملك اخستے دے، دا هم

ستاسو د پرو جنبو او خود غرضي په وجه ئې اخستے دے.

خود غرض هغه سړي ته وئيلے شي چې د چا دوه پېسې فائده وي نو كه بل طرف ته د هغه ټول قام ملك او اسلام ته نقصان رسي هغه وائي چې دا ټول دې په سيند لاهو شي خو زما دوه پېسې فائده دې لاره نه شي. تاسو خپل اصول وپېژنئ مونږ د ظلم زور زياتي زغملو دپاره مېدان ته راوتي يو نو كه خوك زور ظلم زياتي زغملو ته تيار وي نو هغه دې خدائي خدمتگاري كښې پاتې شي او كه خوك دې

چې که چېرې د دې ملک نه تلو نو تاسو به لندن ته د ځان سره بوځي، تاسو له به په خپل ملک کښې ځائے درکړي.

زه خو تاسو ته دا په صفایې سره وایم چې پېرنگې تاسو ځان سره ملگرې کوي نه او د هغه په تشو خبرو زمونږ سره دشمني کوي، دا چې مونږ خو ستاسو گټندويي یو. د پېرنگې د پنځې نه ځان هم خلاصوو، تاسو هم خلاصول غواړو. تاریخ وگورئ چې کومو خلکو د خپل قوم مخالفت کړې دے او د غیر قوم مرسته ئې کړې ده چې د هغوي څه حشر شوی دے.

ورونو! تاسو چې په کومه لار روان یئ او کوم قدم چې تاسو اوچت کړې دے دا ډېر خطرناک قدم دے. په دې خبره لږ فکر وکړئ چې آخر تاسو به نقصان د چا وکړئ. تاسو که چېرې غریبانو سره زور ظلم شروع کړئ او هغوي د خپلو کوټو او زمکو نه وشړئ نو مونږ به د دې غریبانو ستاسو د ظلم نه د بچ کولو کوشش نه کوو او هغه وخت به مونږ مجبور نه یو چې د داسې یو قانون پاس کېدو کوشش وکړو چې بیا دپاره دا مظلومان د ظالمانو د ظلم نه بچ شي او لږ دې ته خو هم فکر وکړئ چې په دې موجوده وخت کښې مونږ داسې قانون پاس کولې شوکه نه، نو که چېرې مونږ په داسې قانون پاس کولو کښې مجبور شو نو مونږ ته په دې کښې څه قصور دے خو تاسو به مجبور کړي یو مونږ خو تاسو ټول خپل ورونه گڼو، خپل قام مو گڼو، ولې افسوس چې تاسو یو داسې کار شروع کړې دے چې زمونږ نه ځان بیلوی.

وکړو نو خپل نقصان به وکړئ او خپل کور به وران کړئ، دا ټول کوششونه د چا دي ورونو!؟ دا ټول د پېرنگې کوششونه دي، تاسو نه گورئ چې ستاسو لږ غوندې کور آباد شو نو لږ غوندې د پېرنگې کور وران شو نو په دې پوهه شی چې څومره ستاسو کور جوړېږي نو هغه څومره به د پېرنگې کور ورانېږي او که چېرې ځدائے دې نه کړي ستاسو کور بیا وران شو نو د پېرنگې کور به ودان شي. پېرنگې خو دا هېچرې نه غوښتل چې دا د جنت په شان ملک د هغه د قبضې نه لار شي. هغه خو شپه ورځ په دې کوشش کښې دے چې تاسو په خپل کور کښې بې اتفاقه کړي، خپل سلطنت مضبوط کړي او د دې غرض دپاره به تر آخره ستاسو مقابلې کوي او څنگه چې د هغه وس کېږي ستاسو د کور ورانولو کوشش به کوي. مگر که ستاسو دا ورورولي قائمه وي نو پېرنگې هېڅ نه شي کولې.

پاتې شو خانان!

نو چې هر کله پېرنگې ستاسو مقابلې ته لاچار شي نو دوي به څنگه ستاسو مقابلې وکړي. ولې چې دوي خو د هغه ملاتړ دي نو زه به خپلو خانانو ورونو ته صرف دا قدر ووايم چې تاسو لږ پېرنگيانو ته وگورئ او د هغوي نه عبرت واخلي، پېرنگې خو هېڅ کله زمونږ ملگرتيا نه کوي او تاسو همپشه د هغوي ملگري کوي.

تاسو خو زمونږ قام یئ، زمونږ ورونه یئ، ملک زمونږ او ستاسو یو دے، غم مو یو دے، بنادي مو یوه ده، آخر ستاسو د پېرنگې سره څه خپلوي ده، تاسو د پېرنگې سره دا صفائي خو وکړئ

خبروي او دنيا ته دې د ظالم ظلم ښکاره کوي، مونږ کۀ د دې واقعي رپورټ کړۀ دۀ نو هم په دې غرض چې د ظالم د ظلم نه خلق خبر شي. په دې مطلب نۀ چې مونږ چا ته نقصان رسول غواړو، يا څوک جېلخانو ته لېږل غواړو.

مونږ په خپله جېلخانو ته تيار يو ولي د بل چا جېلخانو ته لېږل نۀ غواړو، ځينې خلق وائي چې کۀ چرې داسې ظلمونه کېږي او ظالمانو ته سزا نۀ ملاوېږي نو مونږ به په خدائي خدمتگاري پرېښودلو مجبور شو نو زۀ په دې خبره به تاسو پوه کړم چې مونږ له لا هغه حکومت په لاس نۀ دۀ راغلۀ چې کوم ستاسو خيال دۀ. په ملک کېنې کچرې او قانون لا خو هغسې د پېرنگيانو دۀ، ماتحت خلق چې د وزيرانو سره مرسته نۀ کوي نو يو وزير څۀ کولۀ شي. ځکه چې اصل اختيارات د محکمې د لويو لويو افسرانو سره دي، د هرې محکمې مشر افسر چې د وزيرانو سره امداد ونۀ کړي نو يواځې وزير څۀ کولۀ شي. مونږ او رو چې تقريباً د هرې محکمې لوتۀ افسر په زړۀ سره د وزير امداد کول نۀ غواړي بلکې هغه د خپلې محکمې د افسرانو په دماغ کېنې د دې قسم خبرې کېنېږي چې ستاسو د تورو سپينو مالک زۀ يم او ستاسو د ملازمت د ترقي او تنزل اختيار زما په لاس کېنې دۀ او دلته لويه خبره دا ده چې وزير دغه لوتۀ افسر نۀ موقوفولۀ شي او نۀ ئې تنخوا کمولۀ شي، زمونږ ځنې خدائي خدمتگار وروڼه دا هم وائي چې کۀ په داسې ظلمونو خانانو ته سزا ورنۀ کړۀ شي نو خدائي خدمتگاري تحريک ته به نقصان ورسې نو په دې خبره به زۀ ستاسو په خدمت کېنې عرض وکړم چې زما رائي د دې خبرې خلاف ده زۀ وایم چې دا څيزونه په ځائ د نقصان فائده رسوي. تاسو نۀ

په آخر کېنې به زۀ انگرېزانو ته هم دا وایم چې هغه زمانه اوس تېره ده چې تاسو به خلق په خبرو وغولول، مونږ اوس په ټولو خبرو پوه شوي يو، تاسو خو په ځلۀ وایئ چې نن حکومت د خدائي خدمتگارو دۀ او مونږ د هغوي ماتحت يو او د هغوي هر قسم مرستې ته تيار يو ولي چې مونږ ستاسو عمل ته گورو ستاسو د پتو پتو مشورو نه خبرېږو نو حقيقت داسې نۀ دۀ په ملک کېنې د خدائي خدمتگارو برخلاف چې دا څۀ ډلې جوړېږي، دا څۀ شر و فساد زياتېږي په دې ټولو کېنې په يوه واسطه سره ستاسو لاس کار کوي. ولي مونږ ته دا ټول خانان او مخالف ملیان معلوم نۀ دي، دا هغه خلق نۀ دي چې پرون د حکومت برخلاف دوي يو حرف هم وئيلۀ نۀ شو او بې اودسه ئې د حکومت د نوم اخستلو هم جرات نۀ شو کولۀ او نن ئې د خدائي خدمتگارو او د حکومت برخلاف ملا تړلې ده، بلکې په ظاهره د قومي حکومت برخلاف ډېرې ناشائسته خبرې کولې شي.

دا خو په خوب و خيال کېنې هم راتلې نۀ شي چې د خدائي خدمتگارو حکومت دې وي او خدائي خدمتگار دې بې گناه وهلۀ ټکولۀ شي، دا کارونه بغير د پېرنگيانو د مشورې نه هرگز نۀ شي کېدۀ. زۀ انگرېزانو ته دا خبره هم په صفایې سره وایم چې هېڅ پروا نشته څومره ظلم بدامني او فساد چې زياتولۀ شي زيات دې کړي، آخر د دې نقصان به چاته رسې، بدامني او گړېږي همپشه د يو منظم حکومت د تباھې او نقصان سبب گرځي. په داسې موقعو کېنې زمونږ د خدائي خدمتگارو به دا فرض وي چې څۀ ظلم دوي سره کېږي حکومت دې پرې

گورئ چې کۀ پرون د عيسوگۍ په دې غريبانو ظلم
 نۀ وۀ شوۀ نو نن به مونږ په زرگونو بسڅې نر په
 دې دشت بيابان کښې څنگه راجمع شوي وو، د دنيا
 د تاريخ نه ثابته ده چې يو تحريک چرې په زور ظلم
 دباؤ شوۀ نۀ دۀ دا په مونږ د خدائۀ له طرفه يو
 امتحان دۀ او خدائۀ پاک گوري چې د هغۀ په لار
 کښې کوم خلق دي چې زور ظلم او زياتۀ تېرولۀ شي.
 بس زۀ تقرير ختموم خو دومره قدرې عرض به
 نور وکړم چې زما دا خبرې تاسو په خپله هم مۀ
 هېرئ او زمونږ هغه غريبان ورونه چې دلته راغلي
 نۀ دي هغوي ته هم تاسو زما دا خبرې ورسوئ.
 زمونږ غريب پښتون ډېر نۀ قوم دۀ، ډېر
 بهادر قوم دۀ ولې افسوس چې خبر نۀ دۀ،
 غمخور ئې نشته چې هغه ئې خبر کړي او د خدائۀ
 دپاره ئې په سمه لاره روان کړي او د خدائۀ دپاره د
 دۀ څۀ خدمت وکړي.

(پښتون ۲۱ جون ۱۹۳۸)